

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi R. D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 1540/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 września 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z 4 sierpnia 2023 r. R. D. (dalej jako: „Skarżący”), reprezentowany
przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył skargę na naruszenie prawa strony do
rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie
prowadzonym pod sygn. akt III AUa 1540/22 doszło do przewlekłości postępowania;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie do wyznaczenia terminu
pierwszej rozprawy i wydania wyroku w ww. sprawie;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie
kwoty 10.000,00 zł na rzecz Skarżącego tytułem rekompensaty za przewlekłość
postępowania wraz z kosztami postępowania, w tym zastępstwa procesowego
według norm prawem przewidzianych.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że 12 września 2022 r. Skarżący złożył przeciwko ZUS Oddział w Krakowie do Sądu Apelacyjnego w Krakowie apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 30 czerwca 2022 r., VII U265/22. Sąd I instancji otrzymał apelację 17 września 2022 r. i niezwłocznie przekazał ją do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Przedmiotowa apelacja zalega w Sądzie od momentu wniesienia i nie została do dnia dzisiejszego przekazana stronie przeciwnej. Akta sprawy zalegają w Sądzie bez podjęcia jakichkolwiek czynności, w szczególności nie został wyznaczony termin rozprawy. W związku z wniesioną przez Skarżącego apelacją, Sąd do dziś, tj. od ponad 10 miesięcy, nie wyznaczył terminu rozprawy lub posiedzenia. Tak długi czas oczekiwania na podjęcie przez Sąd Apelacyjny jakichkolwiek czynności inicjujących dalsze procedowanie w sprawie powoduje negatywne konsekwencje dla Skarżącego w postaci niepewności co do będących przedmiotem postępowania przed Sądem II instancji zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne oraz przede wszystkim w postaci ryzyka ponoszenia wysokich odsetek od należności dla ZUS w przypadku potencjalnego oddalenia apelacji Skarżącego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie.

Pismem z 17 sierpnia 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie (dalej: „Prezes SA”), złożył odpowiedź na skargę, wnosząc o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania – o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes SA wskazał m.in., że 22 września 2022 r. do III Wydziału tutejszego Sądu wpłynęła apelacja Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 30 czerwca 2022 r., VII U 265/22, w sprawie o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia. Tego samego dnia, tj. 22 września 2022 r., sprawę zarejestrowano pod sygn. III AUa 1540/22 i wylosowano przez SLPS sędziego sprawozdawcę w ramach tzw. referatu oczekującego. Referat oczekujący został objęty 27 stycznia 2023 r. przez nowego sędziego Sądu Apelacyjnego, powołanego w styczniu 2023 r. przez Prezydenta RP. W dniu 15 listopada 2022 r. do Sądu wpłynęła odpowiedź organu rentowego na apelację. Po przeprowadzeniu postępowania międzyinstancyjnego akta zostały przekazane na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu.

W dniu 16 czerwca 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła skarga R. D. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, która została odrzucona postanowieniem Sądu Najwyższego z 5 lipca 2023 r., I NSP 146/23. Zarządzeniem sędziego sprawozdawcy z 14 lipca 2023 r. akta zostały przedłożone Przewodniczącemu Wydziału celem wyznaczenia terminu rozprawy.

W dniu 9 sierpnia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła druga skarga R. D., reprezentowanego przez pełnomocnika, na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

W dniu 16 sierpnia 2023 r. Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy na 3 października 2023 r. Należy zaznaczyć, że pomiędzy datą zakończenia postępowania międzyinstancyjnego, czyli 4 stycznia 2023 r., a datą wyznaczenia terminu rozprawy 16 sierpnia 2023 r. upłynęło 7 miesięcy, a do terminu wyznaczonej rozprawy upłynęło 9 miesięcy, co przy przyjęciu orzecznictwa Sądu Najwyższego oznacza, że nie zachodziła jeszcze przewlekłość postępowania, stanowiąca podstawę przyznania odszkodowania.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w skardze, Prezes SA wskazał m.in. na wyjątkowo trudną sytuację kadrową III Wydziału Sądu Apelacyjnego w Krakowie, szczegółowo ją opisując (s. 2-3).

W konkluzji odpowiedzi na skargę Prezes SA podniósł, że zważywszy na sytuację kadrową III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a także pozostałych Wydziałów tutejszego Sądu, ograniczenie możliwości delegowania sędziów z innych sądów, rozmiar obciążeń sędziów oraz okoliczności wskazane powyżej – wnosi o oddalenie skargi. Pomiedzy datą zakończenia postępowania międzyinstancyjnego, czyli 4 stycznia 2023 r., a datą wyznaczenia terminu rozprawy 16 sierpnia 2023 r. upłynęło 7 miesięcy, a zatem tylko taki okres można zakwalifikować jako okres beczynności Sądu. Nie kwestionując co do zasady faktu, iż okres oczekiwania w przedmiotowej sprawie na rozpoznanie apelacji jest długi, warto jednak przypomnieć utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, iż „znamiona przewlekłości postępowania przypisuje się z reguły dopiero po kilkunastomiesięcznej (12-to) lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji

w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej” (tak postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 września 2019 r., I NSP 74/19, oraz z 7 września 2022 r., I NSP 240/22).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłośc, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony,

która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szczechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 22 września 2022 r. (k. 39 akt sądowych). Sąd prowadził następnie tzw. postępowanie międzyinstancyjne, m.in. wzywając Skarżącego do uzupełnienia braku formalnego apelacji (k. 42 i n. akt sądowych). W dniu 16 sierpnia 2023 r. wydano – zapewne w dużej mierze pod wpływem drugiej już skargi na przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie – zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej na dzień 3 października 2023 r. (k. 59 akt sądowych).

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) skutkuje uznaniem argumentacji Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie za zasadną. W istocie, od dnia wpływu akt sprawy do Sądu (22 września 2022 r.) do dnia wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej (16 sierpnia 2023 r.) upłynęło niespełna 11 miesięcy. Termin rozprawy (3 października 2023 r.) nie jest odległy i jeśli Sąd rozpozna na niej sprawę i wyda wyrok – będzie można stwierdzić, że całość postępowania apelacyjnego trwać będzie nieco ponad 12 miesięcy.

Procedowanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie w niniejszej sprawie nie narusza więc ugruntowanego standardu orzeczniczego, w myśl którego o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. Skutkuje to oddaleniem skargi.

Oddalając skargę, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym zauważył jednocześnie, że jej wniesienie odniosło pożądany skutek, albowiem „zmobilizowało” ono Sąd Apelacyjny w Krakowie do szybszego procedowania w sprawie i wyznaczenia terminu rozprawy odwoławczej. W tym kontekście stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie zostało zapewnione Skarżącemu prawo do sądu w aspekcie sprawnego przebiegu postępowania sądowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]

